

Omavalvontasuunnitelma

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kuraattori- ja psykologipalvelut

Helsinki

Tiivistelmä

Helsingin kaupungin Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa laajasti varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta ja vapaasta sivistystyöstä. Se tuottaa suomen- ja ruotsinkieliset kuraattori- ja psykologipalvelut oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti kaikille koulutusasteille.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden tavoitteena on edistää oppijoiden oppimiskykyä, turvallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Palvelua toteutetaan yhteisöllisenä sekä yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yhteisöllinen työ kohdistuu koko oppimisyhteisöön, mutta työtä voidaan kohdentaa myös tietyille luokka-asteille tai ryhmille. Yksilökohtainen opiskeluhoito on yksittäisen oppijan tukemista, johon sisältyy tarvittaessa myös monialaista työskentelyä muiden toimijoiden kanssa. Yksilökohtaiset opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut ovat oppijalle aina maksuttomia ja vapaaehtoisia. Kuraattorit ja psykologit liittyvät tiiviisti koko oppimisyhteisön opetus- ja kasvatustehtävään.

Palveluntuottajana Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteuttaa [lainsäädännön](#) mukaista omavalvontaa. Omavalvonnalla varmistetaan kuraattori- ja psykologipalveluiden asianmukaisuus, laatu ja turvallisuus. Siinä hyödynnetään monipuolisesti oppijoita koskevaa hyvinvointietoa, henkilöstöä koskevaa tietoa sekä ammattilaisten arvioita palveluiden toteutumisesta. Tiedon ja arvioiden avulla tunnistetaan riskejä ja varaudutaan niihin ennalta, suunnitellaan tarvittavia toimenpiteitä, huolehditaan henkilöstön riittävydestä ja resurssien tarpeiden mukaisesta kohdentamisesta. Omavalvonnalla varmistetaan oppijoiden turvallisuus osana arjen perustoimintaa sekä ylläpidetään asianmukaisia turvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia. Lisäksi sillä turvataan, että palvelua toteuttaa pätevä ja osaava henkilökunta. Vastuuhenkilöt vastaavat, että omavalvontasuunnitelmaa noudatetaan oppimisyhteisöjen päivittäisessä arjessa.

Sisällys

Tiivistelmä.....	1
Palvelun tuottajan tiedot.....	2
Palvelun kuvaus, arvot ja toimintaperiaatteet.....	2
Palvelun toimintaperiaatteet ja arvot.....	3
Toimintatilat, toimintaympäristö ja tietojärjestelmät.....	4
Tietoturva ja tietosuojat.....	4
Ohjeet henkilöstölle tietoturvaa koskevissa ongelmatilanteissa.....	5
Kuraattori- ja psykologipalveluiden asiakastyön tietojärjestelmät ja kirjaaminen	5
Palvelun laadulliset edellytykset ja vastuu palveluiden laadusta.....	6
Laadun- ja riskienhallinta	6
Laadun arviointi ja seuranta.....	6
Turvallisuus	7
Toimipaikkojen vakaviin vaaratapahtumiin ja kriisitilanteisiin varautumisen ohjeet.....	8
Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus palvelussa ilmenevistä epäkohdista ja vaaratapahtumista	8
Vaarojen arviointi	8
Asiakasturvallisuus	8
Henkilöstö.....	9
Kelpoisuus, asianmukainen koulutus.....	9
Riittävä osaaminen ja ammattitaito	10
Henkilöstön määrä ja voimavarojen kohdentaminen	10
Työhyvinvointi.....	11
Asiakaskeskeisyys.....	12
Palveluun pääsy ja yhteydenottokanavat.....	12
Asiakaspalaute ja sen käsittely.....	12
Muistutukset ja kantelut	13
Suunnitelman hyväksyminen	13
Liitteet	13

Tämä on kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluiden omavalvontasuunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan omavalvonnan toimenpiteet ja valvonnasta vastaavat tahot. Omavalvonnalla varmistetaan, että opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut vastaavat oppijoiden tarpeita sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan ([Laki oppilas- ja opiskeluhoollolaista §26](#)). Lisäksi palvelun tuottajan on valvottava toiminnan laatua, asianmukaisuutta ja turvallisuutta ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta §27](#)). Palveluntuottaja ja vastuuhenkilöt vastaavat, että omavalvontasuunnitelmaa noudatetaan päivittäisessä toiminnassa.

Tässä suunnitelmassa toimipaikka tarkoittaa päiväkoteja, kouluja ja oppilaitoksia. Oppijalla viitataan jokaisen koulutusasteen lapsiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Oppimisyhteisöllä tarkoitetaan päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen työntekijöitä, oppijoita ja huoltajia.

Palvelun tuottajan tiedot

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala		
Perusopetuspalvelut Esi- ja perusopetus Vastuujohtaja: Ville Raatikainen, Perusopetusjohtaja	Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaan sivistystyön palvelut Lukio ja ammatillinen koulutus Vastuujohtaja: Harri Korhonen, Lukio- ja ammatillisen koulutuksen sekä vapaan sivistystyön johtaja	Svenska servicehelheten Vastuujohtaja: Niclas Grönholm, Direktör för den svenska servicehelheten
Koko yksikön toiminnasta vastaava päällikkö: Vesa Nevalainen, oppilaiden hyvinvointipäällikkö Alueiden toiminnasta vastaavat yksikön päälliköt Etelä: Sari Rauhamäki Keskinen: Päivi Kiviniemi Länsi-pohjoinen: Heidi Rautio Kaakko: Lauri Janhunen Koillinen: Kaisa Nyssönen Itä: Mervi Tulppo	Koko yksikön toiminnasta vastaava päällikkö: Riina Ståhlberg, opiskelijoiden hyvinvointipäällikkö. Palveluista vastaavat yksikön päälliköt: Kuraattoripalvelut 1: Tiina Gustafsson Kuraattoripalvelut 2: Anniina Enovaara Psykologipalvelut 1: Mia Kivioja Psykologipalvelut 2: Kirsi Raunela	Yksikön toiminnasta vastaavat päälliköt: Niclas Rönholm, Chef för den grundläggande utbildningen Nina Malaska, Chef för den fria bildningen och gymnasieutbildningen, Ruotsinkielisen vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen päällikkö Toiminnasta vastaava Mirjam Malik, tiimivastaava

Palvelun kuvaus, arvot ja toimintaperiaatteet

Helsingin kaupungin Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala huolehtii kaupungin varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta ja vapaasta sivistystyöstä. Se tuottaa opiskeluhoollon suomen- ja ruotsinkieliset kuraattori- ja psykologipalvelut esi- ja perusopetukseen sekä toiselle asteelle. Lisäksi palvelut tuotetaan yksityisille päiväkodeille, joilla on esiopetusta sekä niihin yksityisiin, sopimus- ja valtion ja yliopiston kouluihin, lukioihin ja yksityisiin ammatillisiin oppilaitoksiin, jotka eivät tuota itse palvelua tai tuottavat palvelut osittain.

Kokonaisuudessaan kuraattori- ja psykologipalvelut kattavat esi- ja perusopetuksessa noin 55 000 oppijaa/psykologit, noin 52 000 oppijaa/kuraattorit. Toisella asteella noin 32 000 oppijaa/psykologit ja 30 400 oppijaa/kuraattorit. Palvelun tavoitteena on edistää oppijoiden oppimiskykyä, turvallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Kuraattorin tehtäviin kuuluu tarjota tukea tilanteissa, joissa oppijalla on haasteita, jotka vaikuttavat oppimiseen tai opiskeluun, sosiaalisiin suhteisiin tai yleiseen elämänhallintaan. Hän arvioi oppijan tilannetta, suunnittelee jatkotoimia ja kokoaa verkostoa oppijan ja joissakin tapauksissa myös koko perheen tueksi. Työssä pyritään lisäämään oppijan ja/tai perheen voimavaroja sekä etsitään myönteisiä ratkaisuja oppijan tilanteeseen suunnitelmallisen työskentelyn avulla. Kuraattori toimii sosiaalialan ja hyvinvointityön asiantuntijana.

Psykologin tehtäviin sisältyy mielenterveyttä ja hyvinvointia sekä oppimista ja opiskelua edistävää ja ongelmia ennalta ehkäisevää työtä. Psykologin asiakastyö sisältää oppijan kehitykseen, oppimiseen ja opiskeluihin liittyvien kysymysten selvittelyä ja arviointia. Tätä voi olla mm. oppijan psykologinen arviointi toimenpiteineen, yksilöllinen tuki, tunne-elämän kehitykseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvä ohjaus ja oppimiseen liittyvät pulmat.

Palvelun toimintaperiaatteet ja arvot

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan henkilöstöä velvoittavat Helsingin kaupungin eettiset periaatteet ja ne ohjaavat heidän toimintaansa. Henkilöstö ymmärtää toimivansa palvelutehtävässään, jossa ymmärretään ja ennakoidaan kaupunkilaisten tarpeita. Kaikessa toiminnassa painotetaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaista kohtelua. Lisäksi kunnioitetaan eri väestöryhmiin kuuluvien oikeuksia eikä sallita rasismia. Esihenkilöt vastaavat siitä, että eettiset periaatteet saatetaan henkilöstön tietoon työyhteisössä. Kaupungin eettisten periaatteiden lisäksi palveluissa noudatetaan kummankin ammattiryhmän eettisiä periaatteita ja arvoja.

Kuraattoripalveluissa noudatetaan seuraavia sosiaalialan ammattihenkilön eettisiä periaatteita:

- Ihmisen oikeus ilmaista tunteitaan ja kielteisiä kokemuksiaan
- Arvostava vuorovaikutus ja luottamuksellisuus
- Jokaisen ihmisen ainutlaatuisuuden huomioiminen
- Ihmisen voimavarojen ja vahvuuksien huomioiminen
- Yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen
- Syrjinnän vastustaminen ja erillaisuuden hyväksyminen

Psykologipalveluissa noudatetaan seuraavia psykologien ammattieettisiä periaatteita:

- Yksilön perusoikeuksien, arvokkuuden ja arvojen kunnioittaminen
- Asiakkaan yksilöllisten, rooliin liittyvien, kulttuurillisten ja yhteiskunnallisten eroavaisuuksien huomioiminen
- Yksilön itsemääräämisoikeuden ja valinnanvapauden suojeleminen
- Salassapito ja luottamuksellisuus
- Ammatillinen riippumattomuus, rehellisyys ja puolueettomuus

Kuraattori- ja psykologipalvelut perustuvat oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin, perusopetuslakiin, lukiolakiin ja lakiin ammatillisesta koulutuksesta. Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat ennalta ehkäisevää hyvinvointia ja oppimiskykyä vahvistavaa palvelua oppijoille. Tavoitteena on tukea heidän oppimistaan sekä kasvua ja kehitystä oppimisyhteisöissä. Kuraattorit ja psykologit tekevät yhteistyötä koko oppimisyhteisön

kanssa edistääkseen oppijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia kouluissa ja oppilaitoksissa. He työskentelevät ryhmien ja yksilöiden kanssa. Lisäksi kuraattori ja psykologi tekevät tiivistä yhteistyötä verkostojen ja muiden asiantuntijoiden kanssa, kuten esimerkiksi lastensuojelun, nuorisopalvelujen ja järjestöjen kanssa. Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut ovat oppijoille ja heidän perheilleen maksuttomia ja vapaaehtoisia. Toimintaa ohjaavia arvoja ovat **oppijan etu, osallisuus ja yhdenvertaisuus**.

[Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhooltosuunnitelmassa](#) kuvataan tarkemmin opiskeluhoollon (yhteisöllinen ja yksilökohtainen) paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintaperiaatteet.

Toimintatilat, toimintaympäristö ja tietojärjestelmät

Kuraattoreiden ja psykologien toimintatilat sijaitsevat kouluissa ja oppilaitoksissa. Jokaiselle työntekijälle on nimetty vastuukoulut tai -oppilaitokset, joissa he työskentelevä osana oppimisyhteisöä. Työntekijöille osoitetaan asiakastyöhön soveltuvat tietoturvalliset ja äänieristetyt työtilat. Esihenkilöt varmistavat yhteistyössä toimipaikan esihenkilön kanssa, että tilat ovat esteettömät ja soveltuvat luottamuksellisiin keskusteluihin. Psykologit käyttävät tutkimustyössään standardoituja testimenetelmiä.

Tietoturva ja tietosuoja

Tietoturva tarkoittaa tietojen saatavuuden, luottamuksellisuuden ja eheyden ylläpitämistä. Tietoturvaa uhkaavat esimerkiksi erilaiset tietojenkalastelu- ja huijausyritykset. Tietosuojalla taas tarkoitetaan henkilötietojen suojaamista. Henkilötietoja ovat tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa joko suoraan tai välillisesti yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin muuhun tietoon. Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, sähköpostiosoite, puhelinnumero, paikannustiedot, henkilötunnus, kouluarvosanat ja IP-osoite. Kuraattorit ja psykologit käsittelevät asiakastyössään henkilötietoja ja käyttävät asiakastietojen kirjaamiseen asiakastietojärjestelmää.

Kokonaisvastuu tietoturvan, tietosuojan ja tiedonhallinnan toteutumisesta Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kuuluu toimialajohtajalle, yhteisten palvelujen johtajalle ja palvelukokonaisuuksien johtajille. Kaikki toimialan esihenkilöt vastaavat tietoturvan, tietosuojan ja tiedonhallinnan toteutumisesta omalla vastuualueellaan.

Esihenkilöiden vastuut

Esihenkilöt neuvovat, miten tietoja käsitellään työtehtävissä ja mistä työohjeet ovat saatavilla. Esihenkilöt huolehtivat perehdyttämisestä tietoturva-, tietosuoja- ja tiedonhallintaohjeisiin sekä työntekijän työtehtäviin liittyviin tietoturvan, tietosuojan ja tiedonhallinnan vastuisiin. Esihenkilön tulee hallita lainsäädännön mukainen tietojen käsittely vastuualueensa tehtävissä sekä tiedostaa tietoihin liittyvien väärinkäytösten seuraamukset. Esihenkilöt huolehtivat henkilöstönsä tarvitsemien käyttöoikeuksien asianmukaisuudesta ja ajantasaisuudesta. Työntekijän palvelussuhteen päättyessä tai henkilön siirtyessä toisiin tehtäviin, esihenkilö huolehtii kaupungin tiedon palauttamisesta kaupungille sekä työntekijän käyttöoikeuksien ja -valtuuksien poistamisesta. Esihenkilöt ovat viime kädessä vastuussa siitä, että heidän alaisensa ovat saaneet riittävän koulutuksen ja perehdytyksen henkilötietojen käsittelyyn.

Työntekijöiden vastuut

Kaikki työntekijät vastaavat omalta osaltaan tietoturvan, tietosuojan ja tiedonhallinnan toteuttamisesta ja ohjeiden noudattamisesta. Kaikki opiskeluhoollon kuraattorit ja psykologit

suorittavat DigiABC-kurssin ja perehtyvät Suojaa yhteinen tietomme –videoperehdytykseen. Työntekijät vastaavat omaan tehtäväänsä liittyvien tietojen ja järjestelmien asianmukaisesta käytöstä tietoturva, tietosuojaja tiedonhallinta huomioiden.

Työntekijät vastaavat havaitsemiensa tietoturvaloukkausten ilmoittamisesta välittömästi omalle esihenkilölleen ja kaskon tietosuojan vastuuhenkilölle ja muista tietoturvaan liittyvistä poikkeamista ja uhkista omalle esihenkilölleen ja tietoturvapäälikölle. Lisäksi tietosuojaja tietoturva huomioidaan huoltajien kanssa käytävässä viestinnässä, johon on laadittu toimialan sisäiset ohjeistukset. Ohjeistukset tarkistetaan säännöllisesti ja päivitetään tarvittaessa.

Ohjeet henkilöstölle tietoturvaa koskevissa ongelmatilanteissa

Tietoturvaloukkaus tarkoittaa tilannetta, jossa tärkeitä tietoja, kuten henkilötietoja päätyy ulkopuolisten tietoon. Tietoturvaloukkaus tapahtuu myös silloin, kun työpuhelin tai tietokone katoaa tai varastetaan.

Ota yhteyttä:

Tietoturvapäälikkö Martti Kukkonen, martti.kukkonen@hel.fi, puh. (09) 310 20350.

Tietosuojatiimiin kasko.tietosuojaja@hel.fi, tai akuuteissa asioissa tietosuojan vastuuhenkilö Mikael Hitruhin, mikael.hitruhin@hel.fi, puh. (09)310 39400

Jos kyse on varkaustapauksesta, ilmoita asiasta myös Kaskon Service Deskiin puh. 09 310 86263 (opetuksen laitteet) tai digitaalisen perustan ICT-tukeen, puh. 020 726 5075 (puhelimet ja hallinnon laitteet) ja tee rikosilmoitus poliisille.

Epäilty vakava tietomurto

Vakava tietomurto voi olla esimerkiksi murtautuminen Kaskon käytössä olevaan tietojärjestelmään tai muuhun tärkeitä tietoja sisältävään paikkaan.

Ota yhteyttä:

Tietoturvapäälikkö Martti Kukkonen, martti.kukkonen@hel.fi, puh. (09) 310 20350.

Tietosuojan vastuuhenkilö Mikael Hitruhin, mikael.hitruhin@hel.fi, puh. (09)310 39400.

Helsingin kaupungin tietosuojavastaavan yhteystiedot:

Sofia Kallio, sofia.kallio@hel.fi

Kuraattori- ja psykologipalveluiden asiakastyön tietojärjestelmät ja kirjaaminen

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden asiakaskirjaukset tehdään Apotti-asiakastietojärjestelmään. Esihenkilöt vastaavat työntekijöiden asianmukaisista käyttöoikeuksista, neuvovat tietojen käsittelystä ja antavat ohjeita ja linjauksia koskien kirjausten tekemistä. Esihenkilöt ovat vastuussa perehdytyksestä, mutta käytännön perehdytyksessä tukevat nimetyt Apotti-tukihenkilöt. Lisäksi henkilöstö osallistuu Apotin järjestämiin koulutuksiin.

Psykologit tekevät asiakastyöstään kirjaukset potilasasiakaskirjoihin kuten muutkin terveydenhuollon ammattihenkilöt. Kirjaaminen sisältää myös kirjaukset alaikäisten päätöskyvystä. Kuraattorin työssä syntyneet kirjaukset kirjataan sosiaalihuollon asiakasrekisteriin. Kirjaaminen tapahtuu sosiaalihuollon säännösten mukaisesti. Kirjaaminen perustuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemiä asiakirjoihin ja kansallisiin suosituksiin. Esi- ja perusopetuksen kuraattori- ja psykologipalveluissa on neljä koulutettua

kirjaamisvalmentajaa, jotka neuvovat henkilöstöä kirjaamisen sisältöihin liittyvissä asioissa. Kuraattorien ja psykologien kirjaukset ovat aina erilliset. Kuraattori ja psykologi eivät voi lukea toistensa kirjauksia ilman erityistä syytä tai asiakkaan lupaa.

Oppija näkee Maisassa ja OmaKannassa itseään koskevat kirjaukset (kuraattoreiden kirjaukset Kannassa 1.9.2026 lähtien). Huoltajat näkevät kaikki alle 12-vuotiaasta lastaan koskevat kirjaukset, ellei niitä ole perustellusta syystä piilotettu. Yli 12-vuotiaasta lasta koskevat kirjaukset näkyvät huoltajille vain siinä tapauksessa, jos lapsi on antanut luvan tietojen julkaisemiseen huoltajalle.

Palvelun laadulliset edellytykset ja vastuu palveluiden laadusta

Laadun- ja riskienhallinta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kasvatus- ja koulutuslautakunta vastaa riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimeenpanon valvonnasta. Toimialan johtavien viranhaltijoiden tehtävä on huolehtia riskienhallinnan tuloksellisesta toimeenpanosta ja raportoinnista vastuualueillaan. Esihenkilöiden tehtävänä on toteuttaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa omilla vastuualueillaan sekä seurata ja arvioida valvonta- ja riskienhallintatoimenpiteiden tuloksellisuutta.

Tietosuojaan liittyvät riskit arvioidaan tekemällä tietosuojan vaikutustenarviointi aina, kun uutta teknologiaa otetaan käyttöön, käsitellään arkaluonteisia tai muutoin hyvin henkilökohtaisia tietoja tai henkilötietoja käsitellään laajamittaisesti. Vaikutustenarviointi tehdään ennen kuin palvelu tai järjestelmä otetaan käyttöön.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tuottamien kuraattori- ja psykologipalveluiden toiminnan laatu perustuu ajantasaiseen lainsäädäntöön ([oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 1287/2013](#)) ja opetussuunnitelmiin, pätevään ja osaavaan henkilöstöön, oppijoiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden varmistamiseen sekä kaupunkistrategiassa asetettuihin tavoitteisiin.

Laadunhallinta on kiinteästi yhteydessä johtamiseen ja jokainen henkilöstön jäsen on omalta osaltaan vastuussa laadukkaan toiminnan toteuttamisesta. Säännöllisellä ja monipuolisella arvioinnilla varmistetaan, että toiminnan laatu toteutuu tarkoituksenmukaisesti.

Laadun arviointi ja seuranta

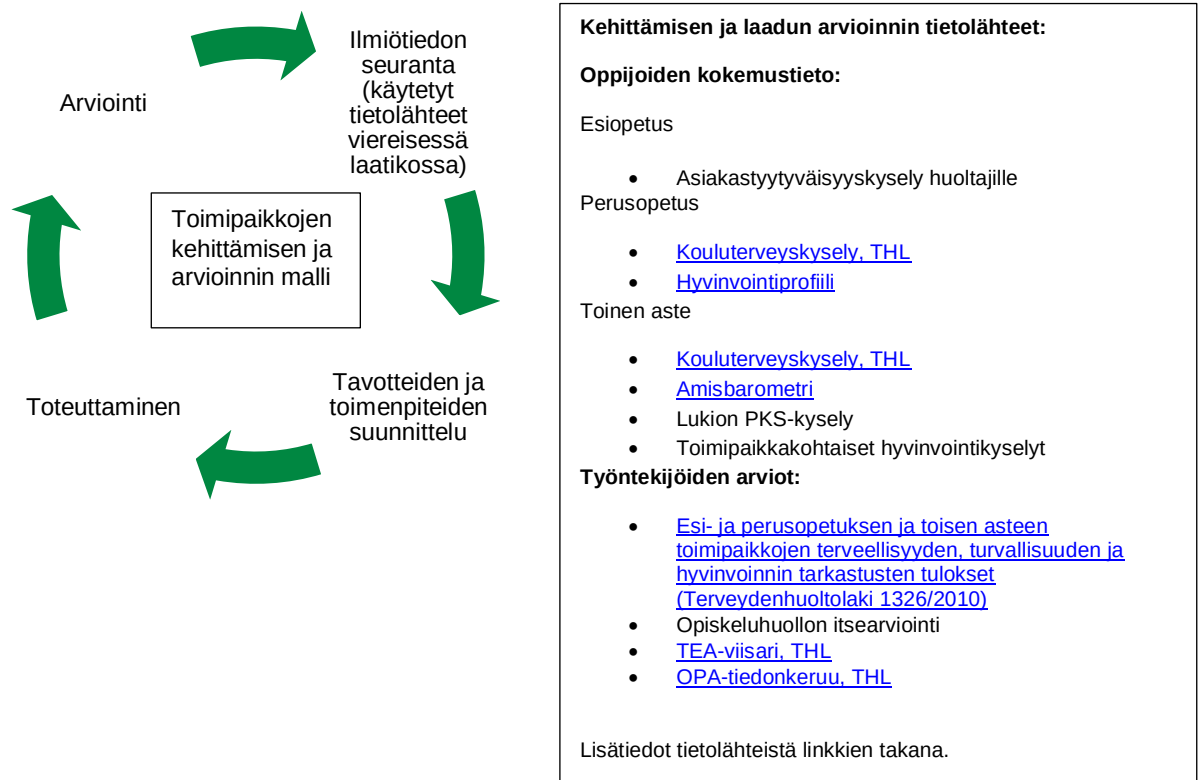
Yksilökohtaisen opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden laatua seurataan tarkastelemalla ovatko oppijat saaneet yksilöllisen vastaanottoajan joko kuraattorilta tai psykologilta oppilas- ja opiskelijahuoltolain määräaikojen puitteissa. Laatua seurataan myös FIT-palautetietoisien työtavan avulla, jossa saadaan suoraan asiakaspalautetta oppijoilta heidän kokemuksistaan asiakasprosessista. Lisäksi kyseinen työtapaa auttaa ammattilaista seuraamaan oman työnsä laatua ja kehittämään osaamistaan asiakaspalautteeseen pohjautuen.

Yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät tekevät yhteisöllisen opiskeluhuollon laadun arviointia osana toimipaikan vuosisuunnittelua ja -raportointia. Kuraattorit ja psykologit ovat näiden ryhmien jäseniä. Ryhmät hyödyntävät oppijoita koskevaa hyvinvointitietoa sekä työntekijöiden tekemiä arvioita. Oppijoiden hyvinvointiin liittyvää ilmiötietoa seurataan monin eri kyselyin, mm. Kouluterveyskyselyllä, Hyvinvointiprofiililla, Lukioden hyvinvointikyselyllä ja Amisbarometrillä.

Osana laadun arviointia yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät ryhmät arvioivat erillisen kyselyn avulla myös omaa toimintaansa ja raportoivat toiminnastaan oppilaiden- ja opiskelijoiden hyvinvointipäälliköille. Yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät pitävät suunnittelu- ja arviointipäiviä säännöllisesti. Lisäksi ne kuvaavat toimintaansa vuosikelloon tai toimintasuunnitelmaan siten, että oppijat ja heidän huoltajansa tietävät millaisia hyvinvointiin liittyviä asioita ja teemoja on esillä esiopetuksessa, koulussa / oppilaitoksessa lukuvuoden aikana.

Toimipaikkojen esihenkilöt johtavat yhteisöllisiä opiskeluhuoltoryhmiä ja vastaavat koko oppimisyhteisön hyvinvointi- ja turvallisuustyön suunnittelusta ja koordinoinnista. Oppijoiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehditaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevällä työllä sekä varhaisella puuttumisella.

Kuva 1.0. toiminnan kehittämisen ja laadun arvioinnin malli toimipaikoissa

Turvallisuus

Yleisestä turvallisuudesta huolehtiminen on toimipaikkojen päivittäistä riskienhallintaa. Toimipaikan johtaja (päiväkodinjohtaja tai rehtori) vastaa toimipaikan turvallisuuteen liittyvästä johtamisesta, perehdytyksestä ja ohjeiden asianmukaisuudesta. Kuraattori- ja psykologipalveluiden esihenkilöt ja toimipaikkojen esihenkilöt huolehtivat yhteistyössä kuraattorien ja psykologien ohjeisiin perehdyttämisestä sekä huolehtivat niiden noudattamisesta.

Kuraattorit ja psykologit osallistuvat toimipaikkansa turvallisuuden varmistamiseen oman työtehtävänsä edellyttämällä tavalla mm. turvaohjeiden laatiminen oppijoille ja niiden päivittäminen, työskentely yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä ja kriisityöryhmässä.

Toimipaikkojen vakaviin vaaratapahtumiin ja kriisitilanteisiin varautumisen ohjeet (Vaaratapahtuma on esimerkiksi kiusaamis- tai väkivaltatilanne, sen uhka tai tulipalo)

- Pelastus- ja turvallisuussuunnitelma
- Kriisisuunnitelma
- Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten turvallisuuskansiot (sis. toimintaohjeet, dokumentit ja suunnitelmat, jotka koskevat tilojen, oppijoiden ja työntekijöiden turvallisuutta).
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyn ja puuttumisen ohjeet
- Päihdesuunnitelma

Turvaohjeiden seuranta ja arviointi

- Toimipaikkakohtaisesti turvaohjeet tarkastetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
- Opiskeluhuollon itsearviointi toteutetaan joka toinen vuosi, jossa arvioidaan eri suunnitelmien ajantasaisuutta.
- Itsearviointiin vastaavat esiopetusta tarjoavien päiväkotien johtajat sekä koulujen ja oppilaitosten yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmät/hyry-ryhmät rehtorin/koulutuspäällikön johdolla.
- Tulokset käsitellään alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä johtamisen näkökulmasta. Tulosten perusteella valitaan kehittämiskohteet tulevalle lukuvuodelle.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus palvelussa ilmenevistä epäkohdista ja vaaratapahtumista

Kuraattoreilla ja psykologeilla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan epäkohdista ja vaaratapahtumista. Työntekijät ilmoittavat havaitsemansa epäkohdat, vaaratapahtumat tai niiden uhat omalle esihenkilölleen ja työsuojelupakki-järjestelmään.

Ilmoituksesta tulee esihenkilölle viesti, ja ilmoitus käsitellään mahdollisuuksien mukaan jo saman päivän aikana esihenkilön toimesta. Esihenkilö tekee tarvittavat toimenpiteet ja tarvittaessa jakaa tiedon myös toimipaikan esihenkilölle.

Vaarojen arviointi

Työpaikan vaarojen arviointi on yksi riskienhallinnan toimenpide. Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluita koskevassa vaarojen arvioinnissa noudatetaan Helsingin kaupungin yhteisiä ohjeita. Vaarojen arviointi on lakisääteinen tehtävä (Työturvallisuuslaki 738/2002) ja sen tekemisestä vastaa esihenkilö.

- Vaarojen arvioinnissa kartoitetaan työn aiheuttamat riskit, käydään henkilöstön kanssa läpi ja päätetään toimenpiteet.
- Työyhteisön vaarojen arviointi päivitetään vuosittain esihenkilön johdolla esim. henkinen kuormitus ja työtilat.
- Arviointityökalu on saatavilla Työsuojelupakissa (työsuojelupakki on Helsingin kaupungin käytössä oleva turvallisuuden hallinnan, kehittämisen ja seurannan työkalu).

Asiakasturvallisuus

Asiakasturvallisuuden varmistaminen Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on palvelun asianmukaisuuden ja laadun edellytys. Kuraattori- ja psykologipalveluissa noudatetaan

yleisiä valtakunnallisia turvallisuusperiaatteita ja tavoitteita, jotka ilmaistaan varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa sekä tutkintojen perusteissa. Lisäksi työssä noudatetaan Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan turvallisuuden hallinnan periaatteita. Periaatteissa kuvataan toimialan turvallisuusjohtamisen, turvallisuuskulttuurin ja asiakasturvallisuuden lähtökohdat sekä toimialan rooli poikkeusoloissa. Ohjeessa kuvataan myös turvallisuuden hallinnan liittyvän osaamisen kehittämisen sekä seurannan, arvioinnin ja kehittämisen lähtökohdat.

Kuraattori- ja psykologityö on suunnitelmallista ja järjestelmällistä sekä yhteisiä toimintatapoja noudattavaa. Palveluissa pidetään huolta asiakkaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Toiminnan rakenteet ja käytännöt edistävät turvallisuutta. Asiakkaille pyritään takaamaan tulkkipalvelut silloin, kun asiointi suomeksi tai ruotsiksi on haastavaa.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa todetaan, että kuraattori- ja psykologipalvelut ovat asiakkaalle aina vapaaehtoisia ja häneltä pyydetään lupa hänen asioidensa käsittelemiseen monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan ja kaiken toiminnan lähtökohtana asiakastyössä on oppijan omat voimavarat ja toive muutoksesta. Asiakkaalla on oikeus saada itseä koskevia tietoja ja pyytää virheellisten tietojen korjaamista.

Henkilöstö

Kelpoisuus, asianmukainen koulutus

Kuraattorin ja psykologin kelpoisuus on määritelty [oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutoksessa 1146/2021](#) §7. Sosiaalityöntekijät ja sosionomit sekä henkilöt, jotka ovat suorittaneet tehtävään soveltuvan sosiaaalialalle, kasvatusalalle tai käyttäytymistieteisiin suuntautuneen korkeakoulututkinnon ja 60 opintopisteen laajuiset sosiaalityön yliopisto-opinnot tai sosionomi (AMK) -tutkintonimikkeeseen kuuluvat opinnot, ovat kelpoisia koulukuraattorin tehtävään. Lisäksi henkilö, joka ennen tämän lain voimaantuloa on toiminut kelpoisuusehdot täyttävänä kuraattorina, on tämän lain voimaantulon jälkeen edelleen kelpoinen kuraattorin tehtävään. Psykologit ovat Valviran laillistamia terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotka ovat suorittaneet psykologian maisterin tutkinnon.

Kuraattoreiden ja psykologien rekrytointi perustuu kaupungin työsuhteisia tehtäviä koskeviin ohjeisiin, kaupungin talousarvion noudattamisohjeisiin, täyttölupia ja henkilökunnan palvelukseen ottamista koskeviin ohjeisiin. Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on ammattihenkilöille määritelty kelpoisuusvaatimukset, jotka ilmoitetaan aina työpaikkailmoituksessa.

Työntekijöiden soveltuvuus ja luotettavuus työtehtäviin arvioidaan rekrytointitilanteessa. Ennen työsopimuksen allekirjoittamista hakijalta pyydetään nähtäväksi rikosrekisterilain [\(770/1993\) 6 §:n](#) 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, johon kuuluu työskentelyä lasten ja nuorten kanssa. Psykologi- ja kuraattoriharjoittelijoita koskevat samat säännöt ja ohjeet kuin varsinaisia työntekijöitä. Heiltä myös pyydetään rikosrekisteriote nähtäväksi ennen työharjoittelun alkua.

Riittävä osaaminen ja ammattitaito

Helsingin kaupunki huolehtii työntekijöidensä osaamisesta muun muassa koulutusten ja valmennusten kautta. Stadin Akatemia järjestää henkilöstölle suunnattuja, osallistujille maksuttomia koulutuksia ja valmennuksia. Kunkin yksikön esihenkilö vastaa oman henkilöstön osaamisen kehittämisestä ja siitä, että käytössä on rakenteita ja toimintamalleja osaamisen jakamiseen ja yhteiseen kehittämiseen osana työtä. Koulutussuunnittelussa hyödynnetään oppijoiden hyvinvointia koskevaa tietoa. Ammatillista täydennyskoulutusta suunnitellaan yhdessä henkilöstön kanssa ja sitä tarjotaan henkilöstölle vuosittain. Täydennyskoulutustarpeista kartoitetaan muun muassa Onni-keskusteluiden yhteydessä.

Lisäksi kuraattori- ja psykologipalveluissa työntekijöiden riittävää osaamista ja ammattitaitoa ylläpidetään perehdytyksellä. Työntekijöiden perehdytys toteutetaan ennalta sovitun perehdytysohjelman mukaisesti. Esi- ja perusopetuksessa perehdytysohjelma kestää vuoden ja toisella asteella puoli vuotta. Kaikilla koulutusasteilla uudet työntekijät saavat yksilökohtaista tai ryhmämuotoista mentorointia ja heillä on mahdollisuus osallistua vertaistapaamisiin. Ammatillinen esihenkilö järjestää tarvittaessa konsultaatiota haastaviin työtilanteisiin. Työntekijät saavat myös säännöllistä ryhmätyönohjausta työsuhteen aikana.

Taulukko 1.0. säännöllisesti tarjottavat menetelmäkoulutukset.

Koulutusaste	Menetelmät
Esi- ja perusopetus	- KAT-lyhytterapian perusteet - Fun friends, Friends, Mieli ry:n materiaalit, Askeleittain, Yhteispeli
Toinen aste	- HOT-lyhytinterventio - FIT-palautetietoinen työskentelytapa
Kaikki	- ALI – ahdistuksen lyhytinterventio (ei koske esiopetusta) - Omahoito-ohjelmat Restoratiiviset menetelmät Hyvinvointia yhdessä (HYVÄ) -työskentelymalli

Henkilöstön määrä ja voimavarojen kohdentaminen

Esihenkilöt vastaavat henkilöstösuunnittelusta ja sitä tehdään ennakoivasti lukuvuodeksi eteenpäin riittävän ja osaavan henkilöstön turvaamiseksi. Henkilöstösuunnittelussa hyödynnetään oppijoihin liittyvää hyvinvointitietoa, palvelun pääsyn määräraajojen toteutumista, henkilöstömitoituksen toteutumista, palveluista saatua palautetta sekä oppimisyhteisöstä nousevia tarpeita. Kuraattoreiden ja psykologien osalta pyritään huolehtimaan, että kaikki vakanssit ovat täytettynä.

Taulukko 2.0. vakanssien määrä ja täyttöaste, esiopetus, peruskoulut ja toinen aste

Koulutusaste	Psykologit	Kuraattorit	Täyttöaste
Esiopetus ja peruskoulut	71	93	100 %
Toinen aste	40	45	100 %
Ruotsinkieliset esiopetus, peruskoulut ja toinen aste	9	11	100 %

Vakanssien määrä perustuu oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiin mitoituksiin (vähintään 1 kuraattori/670 oppijaa ja 1 psykologi/780 oppijaa).

Työhyvinvointi

Työhyvinvointia johdetaan, kehitetään ja seurataan Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työhyvinvointisuunnitelman linjausten mukaisesti. Työhyvinvointisuunnitelma perustuu kaupungin työhyvinvointiohjelmaan. Tavoitteena ovat työhyvinvointia, työturvallisuutta ja työkykyä ylläpitävän toiminnan kehittäminen ja saaminen osaksi jokapäiväistä työntekoa. Tärkeimmät toimenpiteet tavoitteiden edistämiseksi ovat henkilöstökyselyiden tulosten tarkastelu ja työhyvinvointitoimista sopiminen niiden pohjalta. Työhyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet kirjataan työyhteisökohtaisesti Kunta 10-tulosportaaliin.

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan säännöllisesti seuraavilla mittareilla:

- Kunta 10
- Fiilari
- Sairauspoissaolojen seuranta työterveyden kanssa
- Toisen asteen suomenkielisten psykologien osalta erillisellä, puolivuositaisella hyvinvointikyselyllä

Esi- ja perusopetuksessa tuloksia käsitellään alueellisissa kehittäjäryhmissä, aluekokouksissa ja esihenkilökokouksissa.

Toisen asteen opiskeluhollossa paneudutaan erityisesti ammatillisissa kokouksissa ammattialakohtaisiin tuloksiin ja suunnitellaan hyvinvointia vahvistavia toimenpiteitä yhdessä henkilöstön kanssa. Kaikille työntekijöille järjestetään myös yhteistä tyhy-toimintaan noin kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi ammattikohtaisesti on tarjolla kerran kuukaudessa vapaaehtoisia n. 2–3 tuntia kestävästä tyhy-toimintaa.

Esi- ja perusopetuksen ja toisen asteen työntekijät saavat säännöllistä työnohjausta vähintään kerran kuukaudessa. Opiskeluhollossa on nimetyt yhteistoimintavastaavat, joita tavataan säännöllisesti. Yhteistoimintavastaava toimii esihenkilön kanssa yhteistoimintaparina työolosuhteiden, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä yhteistoiminnan edistämiseksi.

Asiakaskeskeisyys

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla noudatetaan Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, joten oppijälähtöisyys ja oppijan edun huomioiminen ovat palvelun lähtökohtia. Palvelun tavoitteita suunnitellaan ja asetetaan oppimisyhteisöjen tarpeet huomioiden. Oppijoita kuullaan säännöllisesti tekemällä muun muassa yhteistyötä oppilas- ja opiskelijakuntien hallitusten kanssa. Asiakaskeskeisyyteen panostetaan kehittämällä tapoja vahvistaa oppijoiden osallisuutta erilaisin toimenpitein.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen asiakaskeskeisyyden toteutumisen periaatteet on kuvattu tarkemmin [Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhuoltosuunnitelmassa](#). Suunnitelmassa on kuvattu myös huoltajien osallisuus.

Esihenkilöt seuraavat asiakaskeskeisyyden toteutumista oppijoiden hyvinvointia koskevan ilmiötiedon, Apotti-järjestelmän kirjausten ja asiakaspalautteen perusteella. Toisen asteen opiskelijahuollossa asiakaspalaute kerätään FIT-palautetietoisien työskentelyn kautta suoraan asiakkaalta. Asiakastyötä koskevat koonnit käsitellään säännöllisesti työntekijöiden kanssa. Esihenkilöt suunnittelevat ja tarvittaessa muuttavat vastuualueita oppimisyhteisöistä tulevien tarpeiden mukaan. Muutokset pyritään tekemään lukuvuoden päättyessä ennen uuden lukuvuoden alkua.

Palveluun pääsy ja yhteydenottokanavat

Oppilas- ja opiskeluhoitolain mukaisesti oppijalla on oikeus päästä kuraattori- tai psykologipalveluihin säädetyssä määräjassa. Palvelut pyritään järjestämään siten, että oppijalle tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun joko kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä. Jos asia on kiireellinen, keskustelu pyritään järjestämään samana tai seuraavana työpäivänä. Asian kiireellisuuden arvioi aina kuraattori tai psykologi.

Palveluihin pääsyn toteutumista seurataan säännöllisesti palvelukokonaisuuksien hallinnossa johdon ja esihenkilöiden toimesta. Toimialatasolla palveluun pääsyn toteutumista seuraa alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Tiedon pohjalta suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet, jotta oppijoiden lakisääteinen oikeus palveluun pääsyyn toteutuu.

Kuraattori- ja psykologipalveluihin hakeutumisen kannalta on olennaista, että oppijat ovat tietoisia tarjolla olevista palveluista. Tämä varmistetaan ajantasaisella ja saavutettavalla viestinnällä. Kuraattorit ja psykologit huolehtivat esihenkilöiden johdolla, että heidän yhteystietonsa ovat ajan tasalla toimipaikkojen kotisivuilla. He viestivät säännöllisesti huoltajille ja oppijoille palveluista ja niihin hakeutumisesta. Kuraattoriin tai psykologiin saa yhteyden mm. puhelimitse, viestillä tai Wilma-viestillä.

Digitaalinen yhteydenotto on mahdollista oppijoiden Aula-palvelun kautta, joka tavoittaa oppijat oppimisyhteisön tietokoneilla ja oppijoiden omilla laitteilla. Aula mukautuu käyttäjän iän ja äidinkielen perusteella. Sieltä saa yhteyden oman oppimisyhteisön kuraattoriin ja psykologiin. Lisäksi siellä on chat-toiminto, jossa on päivystys ma-ke klo 12–15.

Asiakaspalaute ja sen käsittely

Ensisijaisesti oppija tai huoltaja voi antaa palautetta suoraan oman toimipaikan kuraattorille tai psykologille. Yhteystiedot ovat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten verkkosivuilla. Palautetta voi antaa myös kaupungin oman [palautepalvelun](#)

[kautta](#). Palautetta käsitellään säännöllisesti johdon, esihenkilöiden ja työntekijöiden kesken. Palvelua pyritään kehittämään annetun palautteen perusteella.

Esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella toteutetaan asiakastyytyväisyyskyselyjä huoltajille ja oppijoille.

Toisella asteella hyödynnetään palautetietoista FIT-työskentelytapaa. Se on helposti ymmärrettävä tapa kerätä asiakaspalautetta sekä samalla arvioida kuraattori- ja psykologipalveluiden laatua ja tehokkuutta. Lisäksi yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan ihmislähtöisen vaikuttavuuden arvioinnin menetelmällä, jossa opiskelija näkökulma on keskeistä.

Esihenkilöt seuraavat asiakaspalautetta ja käsittelevät sitä työntekijöiden kanssa.

Muistutukset ja kantelut

Oppijalla tai alaikäisen oppijan huoltajalla on oikeus tehdä muistutus tai kantelu, jos hän epäilee virhettä tai asian huonoa hoitoa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ensisijainen tapa selvittää palvelussa ilmennyt ongelma on käydä keskustelu suoraan kuraattorin tai psykologin tai heidän esihenkilönsä kanssa. Muistutus on vapaamuotoinen ja hallintolain mukaan siihen on annettava vastaus ilman aiheetonta viivytystä. Vastaus muistutukseen annetaan kuukauden kuluessa.

Asiakas voi tehdä kantelun palvelusta aluehallintovirastolle. [Linkki aluehallintoviraston ohjeisiin](#).

Mahdolliset muistutukset ja kantelut käsitellään yksiköissä ja havaittuihin epäkohtiin puututaan välittömästi.

Suunnitelman hyväksyminen

Suunnitelma käsitellään vuosittain esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen yhteisessä esihenkilökokouksessa, jossa sovitaan sen toimeenpanosta. Suunnitelma on elävä asiakirja, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan esihenkilökokouksessa vuosittain. Asiakirjaa päivitetään tarvittaessa tehdyn arvioinnin pohjalta. Suunnitelma hyväksytetään opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluista vastaavilla päälliköillä palvelukokonaisuuksissa ja viedään tiedoksi toimialan johdolle.

Suunnitelma hyväksytty Helsingissä 20.03.2025

Hyväksyjät:

Nevalainen Vesa, oppilaiden hyvinvointipäällikkö

Ståhlberg Riina, opiskelijoiden hyvinvointipäällikkö

Rönholm Niclas, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö

Malaska Nina, ruotsinkielisen vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen päällikkö

Liitteet

Lisätään yhteisöllisen opiskeluhuollon tarkistuslista keväällä 2025.

Helsingin kaupunki

Kasvatus ja koulutus

PL 58300 HELSINGIN KAUPUNKI

Työpajankatu 8, 00580 Helsinki

puh. +358 9 310 8600

hel.fi/kasvatusjakoulutus

y-tunnus 0201256-6

The logo consists of a white speech bubble shape with a small tail pointing downwards, containing the word "Helsinki" in white text.

Helsinki